

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДГОТОВЧОГО 1-4 КЛАСІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ГЛУХИХ**

**ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ. ТРУДОВЕ
НАВЧАННЯ**

Підготовчий, 1-4 класи

Укладач: Шевченко В.М., к.п.н., старший науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Київ – 2014

**Навчальні програми
для підготовчого, 1-4 класів
спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів
для дітей зі зниженим слухом**

**Освітня галузь «Технології»
Предметно-практичне навчання. Трудове навчання
Пояснювальна записка**

Програма з предметно-практичного та трудового навчання окрім специфічних завдань з розвитку образотворчої діяльності та естетичного виховання дітей, має за мету спонукати до розширення загального світогляду і збагачення їх словникового запасу та мовленнєвих навичок. Реалізація цих завдань досягається шляхом чергування в певній послідовності трьох основних видів діяльності: ліплення, аплікації та малювання. Ці види діяльності в програмі чергуються між собою в певній послідовності, в якій спочатку діти вивчають об'ємні предмети (ліплення), потім відтворюють ці самі предмети на площині (аплікація) і вже потім їх малюють.

Саме тому в число об'єктів діяльності взяті ті предмети, які оточують учнів: посуд, іграшки, одяг, взуття. Всі ці предмети можуть бути відтворені в ліпленні, аплікації, малюванні.

В кожному виді діяльності можна накреслити різні способи дії. Наприклад, ліпити можна за зразком, за наслідуванням, з натури за уявою. Аплікації також можуть бути виконані різними способами: в одних випадках підбирають готові картинки і розташовують їх певним чином, в інших – ці картинки необхідно вирізати самостійно. В малюванні також є більш доступні способи: малювання з картинки, з натури, за уявленням. Окрім викладеного, галузь „Технології” є умовою формування основи мовленнєвої діяльності. Під час роботи діти вчаться запитувати, давати доручення, повідомляти про закінчення роботи, просити допомоги, оцінювати роботу свого товариша і, що досить важливо, все це не вимагає спеціального пояснення, зауваження, а слова і фрази слів відносяться з реальними предметами, діями, все проходить в реальній ситуації: мовленнєвому матеріалу забезпечується неодноразове повторення.

Малюючи або ж моделюючи певні предмети, діти з самого початку включаються в навчальну діяльність, працюють цілеспрямовано, свідомо, з бажанням. Предметно-практична та трудова діяльність у цьому випадку є важливим засобом розвитку дітей із зниженим слухом, умовою активізації їх пізнавальної діяльності та джерелом збагачення знань.

Трудове навчання в початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти. Трудове навчання в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії.

Метою «Трудового навчання» в початковій школі є формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання. Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких вимог:

За основу взято програму «Трудове навчання» для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів (керівник творчого колективу д.пед.наук, професор В.К. Сидоренко), що продиктовано вимогою надання цenzової освіти спеціальними закладами дітей глухих та зі зниженим

слухом, програму з предметно-практичного та трудового навчання для підготовчого–1 класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (автор Мартинюк М.В.).

- формування в межах вікових можливостей узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;
- розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій із ручних технік обробки матеріалів;
- набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школі основами технологій;
- виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхньої професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

У процесі трудового навчання розв'язуються наступні завдання:

- формування в учнів потреби в праці, доступних уявлень про трудову діяльність дорослих, про професії і виробництво, виховання поваги до праці людей;
- ознайомлення в навчальному процесі з трудовою діяльністю українського народу, місцевими традиціями ремесла;
- розвиток у школярів основ конструкторських умінь і здібностей, елементів технічного мислення;
- формування готовності творчо розв'язувати проблемні ситуації, шукати нестандартні шляхи;
- формування основ трудової культури, умінь планувати, організовувати і контролювати свою роботу;
- виховання свідомого, бережливого ставлення до інструментів та обладнання;
- поєднання навчальної діяльності з ігровою.

Організація навчальної діяльності на уроках трудового навчання повинна враховувати і особливі завдання, які визначаються специфічним складом учнів, обмеженості їх мовного розвитку. На всіх етапах уроку треба організовувати максимальне мовне спілкування. Вчитель повинен стимулювати учнів до користування мовою при виготовленні тих чи інших виробів.

Зміст «Трудового навчання» визначається за такими змістовими лініями:

- ручні техніки обробки матеріалів;
- технічна творчість;
- декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування.

Результатом реалізації змістових ліній буде сформована в учнів предметно-перетворювальна компетентність, яка в межах вільних можливостей дасть змогу їм самостійно розв'язувати предметно-практичні та побутові проблеми.

Навчальну програму побудовано згідно з такими положеннями:

- навчальний матеріал диференціюється за видами діяльності (згинання, складання, різання, ліплення тощо) та конструкційними матеріалами (папір, картон, пластилін, природні і штучні матеріали та ін.), які ускладнюються в кожному класі залежно від просторово-

предметних характеристик виготовлення виробів (за шаблоном на площині, за шаблоном на площині з елементами творчості, об'ємні, об'ємні з елементами творчості);

- види практичної діяльності диференціюються упродовж навчального року залежно від календарних свят (державних і релігійних), регіональних традицій і звичаїв, які ускладнюються в кожному класі через добір об'єктів праці з урахуванням вікових особливостей учнів.

Окремі елементи загальних тем навчальної програми (організація робочого місця на уроці, безпека життя, користування інструментами та матеріалами, бережливе ставлення до використання матеріалів, самообслуговування та ін.) є наскрізними. Отримані учнями знання, сформовані вміння та навички розвиваються на кожному уроці у школі, у позаурочній діяльності, зокрема на заняттях у групі продовженого дня та вдома.

На основі програми вчитель розробляє календарно-тематичне планування. Вчитель може змінювати кількість запланованих годин. За потреби, вчитель також може переставляти теми.

Висловлюємо щире подяку за участь у роботі над програмами Мотиль Л.В., Білоцькій М.С., педагогам Спеціальної школи-інтернат I-III ступенів № 9 міста Києва.

ПІДГОТОВЧИЙ КЛАС

Тематичний план

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Вступ	4
2	Ліплення	20
3	Аплікація	20
4	Малювання	20
5	Резерв	4
	Усього:	68

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи та очікувані результати
1	4	<p><u>Вступне заняття</u></p> <p>Ознайомлення учнів з особливостями уроку ППН.</p> <p>Вимоги до поведінки учнів під час уроку. Правильна робоча поза та дотримання постійного порядку на робочому місці.</p>	<p>Учень:</p> <p>має уявлення про трудову вихованість людини; працює акуратно, економить матеріали, раціонально розподіляє зусилля та час, доводить роботу до остаточного завершення, запобігає забрудненню доквілля;</p>	<p>Виховання особистісних якостей: охайності, бережливості, сумлінності, ініціативності у трудовій діяльності</p>

2	20	<p>Охайність і бережливість під час використання матеріалів та інструментів. Техніка безпеки та дотримання санітарно-гігієнічних вимог на уроці ППН.</p> <p>Види діяльності та виги до їх виконання.</p> <p><u>Ліплення (пізнання та моделювання предметів в об'ємі)</u></p> <p>Вправи на підготовку матеріалу до ліплення. Підбір пластиліну відповідного кольору. Уміння надати пластиліну потрібної форми. Уміння ліпити вироби різної форми за зразком, за наслідуванням, з натури за уявою.</p> <p>Уміння з'єднувати компоненти виробу, згладжувати місця з'єднання.</p> <p>Уміння розташовувати вироби на планшеті за письмовою інструкцією.</p> <p><u>Аплікація (відображення цих же предметів на площині)</u></p> <p>Уміння обводити заготовки і шаблони, вирізувати їх по контуру. Добирати потрібний для виробу колір паперу. Уміння вирізати вироби різної форми.</p> <p>Уміння користуватись щіточкою й клеєм. Правильно розташовувати деталі виробу на аркуші паперу.</p> <p><u>Малювання (відтворення цих самих об'ємів у малюнках)</u></p> <p>Уміння відтворювати контур предмета за шаблоном, за трафаретом, обводка за контуром. Малювання з картинки, з натури,</p>	<p>знає матеріал і його властивості; називає інструменти, розуміє їх призначення і правила користування ними;</p> <p>уміє виділяти, аналізувати і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками: кольором, формою, величиною;</p> <p>дотримується безпечних прийомів роботи з інструментами,</p> <p>працює самостійно, малими групами, колективно;</p> <p>називає предмет, який виготовляє;</p> <p>розуміє і виконує інструкції вчителя;</p> <p>обводить заготовки і шаблони;</p> <p>вирізує заготовки і шаблони по контуру;</p> <p>вирізує вироби різної форми;</p> <p>підбирає потрібний колір паперу; наклеює його на листок паперу</p> <p>відтворює контур предмета за шаблоном і без</p>	<p>Формування вміння сприймати якості предметів з допомогою різних аналізаторів</p> <p>Формування вміння відповідати на запитання, звертатися до учителя і товариша з запитаннями, складати</p>
---	----	---	--	---

3	20	<p>за уявленням. Навчання штрихування й зафарбовування в одному напрямку лініями однакової товщини, зафарбовування лініями різних напрямків, не виступаючи за межі малюнка.</p> <p>Уміння виконувати сюжетні малюнки на дану вчителем тему.</p> <p>Уміння відтворювати малюнок предмета чи композицію предметів за описом (сині волошки у жовтій вазі).</p> <p>Тематика та об'єкти діяльності.</p> <p>Куля, овочі, фрукти, гриб, м'яч, дерево, паркан.</p> <p>Новорічна ялинка. Зимові розваги. Зимовий пейзаж. Весна. Квіти у вазі. Геометричний матеріал. Композиції з геометричного матеріалу різного кольору.</p> <p>Словникова робота.</p> <p>Знання назв матеріалів та інструментів: пластилін, папір, картон, ножиці, клей, щіточка, олівець, ганчірка, планшет та ін.</p>	<p>нього;</p> <p>штрихує і замальовує в 1 напрямку лініями однієї товщини;</p> <p>штрихує в різних напрямках лініями різної товщини;</p> <p>виконує сюжетні малюнки на задану тему.</p>	<p>доручення стосовно підготовки для роботи необхідних матеріалів та інструментів.</p> <p>Формування вміння звертатися до вчителя за необхідним матеріалом, за дозволом розпочати роботу, за допомогою; повідомляти про своє бажання виконати роботу; виконувати колективну роботу по усній і письмовій інструкції; звертатися за допомогою до товариша, надавати допомогу товаришеві (порадити, навчити, правильно спрямувати).</p> <p>Формування мовлення у зв'язку з діяльністю.</p>
4	20	<p>Знання назв кольорів паперу, олівців, виробів.</p> <p>Уміння визначати і називати розміри виробів: великий, маленький, широкий, вузький і т.д.</p> <p>Уміння визначати і називати якість матеріалів та інструментів: твердий, м'який, сухий, мокрий і т.д.</p> <p>Уміння порівнювати вироби і малюнки, повідомляти про результати порівняння: більше – менше, однаковий, різний, кривий, різний і т.д.</p> <p>Уміння виражати оціночні судження і називати приналежність виробу: твій, мій,</p>		

	<p>Миколин, Вірин, акуратно, неакуратно, найкращий, найгірший.</p> <p>Уміння виражати словами просторові відношення: посередині, вгорі, внизу, навколо, на, за.</p> <p>Геометричні фігури: квадрат, круг, овал, трикутник, прямокутник.</p> <p>Часові поняття: тепер, зараз, швидко, раніше, завжди.</p> <p>Уміння діяти за мовленнєвою інструкцією вчителя (“намалюй ще стільки”, “візьми лінійку на столі”).</p> <p>Уміння відповідати на запитання у зв’язку з виконуваною дією (“Що ти робиш?”, “Куди необхідно приклеїти сині кульки?”).</p> <p>Навчання називання всіх дій, що виконуються учнями на уроках ППН.</p>		
--	--	--	--

--	--	--	--	--

На кінець навчального року учень:

- користується збереженими аналізаторами в процесі виконання завдань;
- орієнтується на робочому місці;
- має добре розвинену слухо-зорову пам'ять, мовленнєву моторику;
- виконує всі рухові дії потрібні для виконання практичних завдань;
- знає назву і призначення матеріалів, правила безпеки і особистої гігієни при роботі із інструментами;
- відповідає на запитання;
- уміє виділяти і порівнювати об'єкти за окремими ознаками;
- підтримувати діалог з учителем, однокласниками;
- правильно організувати своє робоче місце, підтримувати порядок під час роботи;
- виконувати цілеспрямовані робочі дії з пластиліном, папером;
- малювати і зафарбовувати за зразком, завданням вчителя;
- висловлювати словами часові і просторові відношення;
- користуватись займенниками і прикметниками, що показують приналежність предмета;
- економно розмічати матеріали з допомогою шаблонів, з'єднувати деталі з паперу за допомогою клею;
- ставити запитання у спілкуванні в процесі діяльності;
- контролювати правильність своїх дій;
- культурно поводитись, спілкуватися.

ПЕРШИЙ КЛАС
Тематичний план

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Вступ	1

2	Папір. Види і властивості паперу.	2
3	Рвання паперу	1
4	Різання паперу	1
5	Симетричні форми	2
6	Згинання і складання паперу	2
7	Аплікація з паперу	5
8	Робота із природними матеріалами	4
9	Прикраси з паперу	2
10	Робота із пластиліном	5
11	Самообслуговування	2
12	Комбіновані роботи	4
13	Експерсії	2
14	Резерв	2
	Усього:	35

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи та очікувані результати
1	1	<p><u>Вступ</u></p> <p>Місце праці та професії в житті людини. Правила організації робочого місця на уроці. Ознайомлення з необхідними для роботи матеріалами, інструментами та пристосуванням. Загальні правила безпеки життя на уроках. Демонстрація виробів, виготовлених учнями у попередні роки.</p> <p>Практична робота.</p> <p>Практичне ознайомлення з інструментами,</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>розуміє важливість праці та професії в житті людини;</p> <p>пояснює правила організації робочого місця на уроці;</p> <p>характеризує загальні правила безпеки життя на уроках;</p> <p>володіє найпростішими вміннями безпечної роботи з інструментами та</p>	<p>Формування вміння адекватно сприймати та реагувати на звернене мовлення вчителя; міркувати у формі суджень з приводу виготовлення виробів, використання матеріалів, інструментів.</p> <p>Виховання допитливості, зібраності, бажання вчитися.</p>

2	2	<p>прийомами безпечної роботи, правилами поведінки з ними.</p> <p style="text-align: center;"><u>Папір</u></p> <p>Види і властивості паперу. Папір і його призначення. Загальне уявлення про виробництво паперу. Бережливе ставлення до паперу. Економне використання матеріалів. Послідовність дій під час виготовлення виробів з паперу. Практична робота. Виготовлення аплікації з рваних частин паперу.</p>	<p>пристосуваннями;</p> <p>має загальні уявлення про папір, його виробництво та призначення; розуміє важливість бережливого ставлення до матеріалів та економного їх використання; називає види і властивості паперу; характеризує послідовність дій під час виготовлення виробів із паперу;</p>	<p>Формування вміння виділяти, аналізувати, і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками; використовувати засвоєний словник у власному мовленні.</p> <p>Розвиток мовленнєвого наслідування. Формування вміння користуватися повними реченнями, зв'язно, послідовно висловлюватися, описувати те, що спостерігалось.</p>
3	1	<p>Рвання паперу. Властивості паперу. Рвання паперу. З'єднання відірваних частин паперу за допомогою склеювання. Аплікація. Послідовність дій під час виготовлення аплікації із рваних частин паперу. Охайність та акуратність під час виконання практичних робіт. Практична робота. Виготовлення аплікації із рваних частин паперу.</p>	<p>знає властивості та способи рвання; пояснює особливості з'єднання відірваних частин паперу за допомогою склеювання; називає послідовність дій під час виготовлення аплікації з рваних частин паперу; вміє виготовляти аплікації із рваних частин паперу;</p>	<p>Формування вміння сприймати різні властивості та якості об'єктів; аналізувати об'єкт (виділяти його окремі частини); відповідати на запитання вчителя стосовно навчальної діяльності.</p> <p>Виховання наполегливості, працелюбності у суспільно-корисних видах трудової діяльності; особистісних якостей: акуратність, ініціативність, в процесі виконання самостійного завдання.</p>
4	1	<p>Різання паперу. Різання паперу ножицями. Різання по прямій лінії і по лінії згину. Нанесення зображення на папір за допомогою шаблону, лінійки, кутника. Поняття «шаблон». Копіювання зображення за допомогою шаблону. Практична робота. Різання паперу і картону по згину, вирізання найпростіших форм, розмічених за допомогою шаблону. Створення аплікацій із вирізаних форм.</p>	<p>характеризує специфіку різання паперу ножицями по прямій лінії та по лінії згину; знає способи нанесення зображення на папір; вміє копіювати зображення за допомогою шаблону; володіє навичками копіювання найпростіших форм за допомогою шаблону та створення з вирізаних форм аплікацій;</p>	<p>Формування вміння сприймати та реагувати на звернене мовлення вчителя, виконувати його вказівки</p> <p>Формування вміння підтримувати діалог з учителем, уважно слухати невеликі усні повідомлення; розуміти і запам'ятовувати настанови та повідомлення, їх основний зміст; висловлювати власне ставлення до завдання</p>

5	2	<p>Симетричні форми. Симетрія у природі. Послідовність дій під час виготовлення простих симетричних форм із паперу.</p> <p>Практична робота. Вирізання деталей виробів симетричної форми. Створення аплікацій із вирізаних простих симетричних форм.</p>	<p>називає сорти паперу;</p> <p>має уявлення про симетричні форми виробів;</p> <p>наводить приклади симетрії у природі;</p> <p>розуміє послідовність дій під час виготовлення простих симетричних форм;</p> <p>володіє навичками вирізання деталей виробів простої симетричної форми;</p> <p>вміє створювати аплікації з простих симетричних форм;</p> <p>розкриває значущість раціонального використання паперу;</p>	<p>Розвиток мовлення: знання лексики, яка супроводжує трудовий процес на занятті; впізнавання інструментів, приладів, які називає вчитель в процесі роботи; знання назв дій, які виконано; вміння ставити запитання, спілкуватися під час виконання групових і колективних практичних робіт.</p>
6	2	<p>Згинання і складання паперу. Раціональне використання паперу. Послідовність дій під час згинання паперу. Ознайомлення з технікою оригамі (загальні поняття).</p> <p>Практична робота. Створення найпростіших виробів у техніці оригамі.</p>	<p>знає способи згинання паперу;</p> <p>має загальне уявлення про техніку оригамі;</p> <p>називає послідовність дій під час згинання паперу;</p> <p>вміє створювати найпростіші оригамі;</p>	<p>Формування вміння реагувати на звернене мовлення вчителя, виконувати його вказівки, наслідувати у мовленнєвій і прикладній діяльності; адекватно сприймати завдання, які пропонує вчитель (усно-дактильно, усно, письмово); користуватися готовим планом, самостійно складати план майбутньої прикладної діяльності.</p>
7	5	<p>Аплікація з паперу. Види аплікацій. Ескіз виробу. Послідовність дій під час створення аплікацій.</p> <p>Практична робота. Виготовлення натюрморту. Виготовлення пейзажу. Виготовлення сюжетних казкових композицій. Виготовлення комбінованих аплікацій.</p>	<p>має загальне уявлення про аплікації з паперу;</p> <p>називає види аплікацій;</p> <p>розкриває послідовність дій під час створення аплікацій;</p> <p>володіє навичками виготовлення натюрморту, пейзажу, сюжетних казкових композицій і комбінованих аплікацій;</p>	<p>Формування вміння сприймати об'ємні форми та контури предметів з допомогою кінестетичного відчуття та зорового аналізатора; аналізувати об'єкт, який буде виготовлятися (виділяти його окремі частини, з'ясовувати їх значення).</p> <p>Формування вміння звертатися із запитанням до однокласника, розуміти репліки співрозмовника, пов'язані з навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p>
		<p>Робота із природними матеріалами. Природні матеріали (сухі квіти та листя, плоди, кора, гілки, мох, камінці та ін.) та їх використання для</p>	<p>називає природні матеріали, які можна використати для виготовлення виробів;</p> <p>має уявлення про підготовку природних</p>	<p>Формування вміння запам'ятовувати слова, словосполучення, речення у процесі діяльності; відтворювати наочні образи знайомих предметів, інформацію про які</p>

8	4	<p>виготовлення виробів. Підготовка природних матеріалів до роботи. Інструменти для роботи. Послідовність дій під час виготовлення виробів із природних матеріалів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення аплікацій із природних матеріалів з використанням клеєного способу з'єднання. Виготовлення персонажів казок та мультфільмів із природних матеріалів на площині. Виготовлення композицій за мотивами казок.</p>	<p>матеріалів до роботи; розкриває призначення інструментів для роботи;</p>	<p>учні одержують словесно (усна відповідь, текст завдань), через пригадування.</p>
		<p>Практична робота. Виготовлення аплікацій із природних матеріалів з використанням клеєного способу з'єднання. Виготовлення персонажів казок та мультфільмів із природних матеріалів на площині. Виготовлення композицій за мотивами казок.</p>	<p>знає послідовність дій під час виготовлення виробів із природних матеріалів; уміє виготовляти аплікації із природних матеріалів на площині з використанням клею; володіє навичками виготовлення композицій за мотивами казок;</p>	<p>Формування вміння відтворювати образи предметів, з якими раніше не доводилось зустрічатися (через домислювання); працювати в колективі й самостійно</p> <p>Формування вміння запам'ятовувати і відтворювати інформацію; розвиток зорово-слухову пам'яті, вміння доводити свою думку</p>
		<p>Прикраси із паперу. Оздоблення виробів із паперу. Послідовність дій під час виготовлення прикрас із паперу. Способи з'єднання окремих частин виробів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення прикрас, валентинок, простих ялинкових іграшок із паперу (грибочки, зірочки, рибки, ланцюжки, гірлянди, дощик тощо).</p>	<p>пояснює значущість оздоблення виробів із паперу; знає послідовність дій під час виготовлення прикрас із паперу; називає способи з'єднання окремих частин прикрас із паперу; вміє виготовляти прикраси, валентинки, прості ялинкові іграшки з паперу;</p>	<p>Формування вміння відповідати на запитання вчителя стосовно навчальної діяльності та оточуючого середовища; будувати власні репліки, використовуючи назви робочих інструментів, операцій, результат праці.</p>
9	2	<p>Робота із пластиліном. Пластилін як матеріал для ліплення. Властивості пластиліну. Іструменти та пристосування для обробки пластиліну. Безпека праці. Послідовність дій під час виготовлення виробів із пластиліну на площині за зразком.</p> <p>Практична робота. Виготовлення із пластиліну плоских зображень фруктів, овочів, квітів, казкових героїв. Виготовлення виробів із пластиліну на площині за власним задумом.</p>	<p>характеризує пластилін як матеріал для ліплення; знає властивості пластиліну; називає інструменти та пристосування для обробки пластиліну; розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів із пластиліну на площині за зразком;</p>	<p>Формування вміння запам'ятовувати, пригадувати та адекватно відтворювати усно, практично слова, речення про свою діяльність, операційні дії за допомогою яких слід сконструювати заданий предмет; сприймати записи на дошці, таблички з текстом на наборному полотні, індивідуальні таблички у вигляді готового плану. Виховання допитливості, кмітливості, вольових зусиль, самостійності.</p>
10	5	<p>Робота із пластиліном. Пластилін як матеріал для ліплення. Властивості пластиліну. Іструменти та пристосування для обробки пластиліну. Безпека праці. Послідовність дій під час виготовлення виробів із пластиліну на площині за зразком.</p> <p>Практична робота. Виготовлення із пластиліну плоских зображень фруктів, овочів, квітів, казкових героїв. Виготовлення виробів із пластиліну на площині за власним задумом.</p>	<p>знає властивості пластиліну; називає інструменти та пристосування для обробки пластиліну; розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів із пластиліну на площині за зразком; вміє виготовляти із пластиліну за заданим зразком вироби на площині; володіє навичками виготовлення виробів із пластиліну на площині за</p>	<p>Формування вміння детально і стисло описувати виконану роботу; звітуватися про роботу</p>

11	2	<p>Самообслуговування. Одяг і взуття. Призначення одягу та взуття. Ознайомлення з основними матеріалами, які використовуються для виготовлення одягу і взуття. Поділ одягу та взуття відповідно до сезону. Основні відомості про правила догляду за одягом і взуттям.</p> <p>Практична робота. Відпрацьовування прийомів зав'язування шнурків на одязі та взутті.</p>	<p>власним задумом;</p> <p>розуміє призначення одягу та взуття; пояснює необхідність систематичного догляду за одягом та взуттям; має уявлення про основні матеріали, які використовуються для виготовлення одягу і взуття;</p> <p>називає асортимент одягу та взуття відповідно до сезону; характеризує основні правила догляду за одягом і взуттям; уміє зав'язувати шнурки на одязі та взутті;</p>	<p>Формування вміння порівнювати виготовлений виріб за окремими ознаками – кольором, формою, величиною; визначати на дотик предмет</p> <p>Формування вміння сприймати просторове відношення предметів, зображення графічно (малюнок) на аплікації; порівнювати виготовлені вироби за окремими ознаками та називати предмети які порівнюється</p> <p>Формування вміння колективно, самостійно складати поопераційний план роботи під керівництвом вчителя, писати індивідуальні та колективні заявки на потрібні матеріали, інструменти; розуміти й запам'ятовувати настанови та повідомлення</p>
12	4	<p>Комбіновані роботи. Конструювання найпростіших виробів, іграшок за допомогою засвоєних раніше технологій аплікації.</p> <p>Практична робота. Конструювання і виготовлення (індивідуальних, парних, групових, колективних) аплікацій до свят.</p> <p>Експерсії. Експерсія до шкільної бібліотеки та їдальні. Ознайомлення із загальними правилами безпеки життя, обладнанням, організацією в бібліотеці та їдальні. Обговорення результатів експерсії.</p> <p>Теми бесід: «Бджола мала, та й та працює»; «Землю сонце прикрашає, а людину — праця»; «Праця годує, а лінь — марнує»; «Цінуймо працю інших»;</p>	<p>володіє навичками конструювання найпростіших виробів;</p> <p>уміє конструювати і виготовляти аплікації календарно-обрядових свят;</p> <p>володіє навичками співпраці в парі, групі та колективі;</p> <p>має загальні уявлення про організацію праці в шкільній бібліотеці та їдальні; називає виготовлені учнями вироби; характеризує види діяльності та результати праці старшокласників; уміє проаналізувати й узагальнити результати експерсії.</p>	<p>Формувати вміння планувати художньо-трудові дії, досягати очікуваних кінцевих результатів праці; використовувати засвоєний словник у власному мовленні; емоційно реагувати на прослухане; спілкуватися.</p>

13	2	«Праця та професія в житті людини»; «Кращий мамин помічник» тощо.		
----	---	--	--	--

На кінець навчального року учень:

- користується збереженими аналізаторами в процесі виконання завдань;
- орієнтується на робочому місці;
- має добре розвинену зорово-слухову пам'ять, мовленнєву моторику;
- виконує всі рухові дії, потрібні для виконання практичних завдань;
- діє за інструкцією, зразком, вказівкою вчителя;
- використовує засвоєний словник у власному мовленні;
- відповідає на запитання;
- уміє виділяти, аналізувати і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками;
- підтримувати діалог з учителем, однокласниками;
- репліки співрозмовника, пов'язані з трудовими операціями;
- складає усні звіти про свою діяльність.

ДРУГИЙ КЛАС
Тематичний план

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Робота із природними матеріалами	2
2	Аплікація з використанням ниток	2
3	Згинання і складання паперу	3
4	Паперові об'ємні фігури	4
5	Орнамент	3
6	Оригамі	4
7	Витинанка	3
8	Робота із пластиліном на площині з елементами творчості	4
9	Самообслуговування. Культура харчування	2
10	Самообслуговування. Одяг і взуття	2
11	Макетування	2
12	Експерсії	2
13	Резерв	2
	Усього:	35

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи та очікувані результати
1	2	<p><u>Робота із природними матеріалами.</u> Виготовлення композицій із природних матеріалів (насіння, плоди, крупи). Послідовність дій та безпека праці під час виготовлення виробів із природних матеріалів на площині.</p> <p>Практична робота.</p> <p>Виготовлення із природних матеріалів предметних і сюжетних аплікацій, композицій (букетів, пейзажів, казкових героїв тощо).</p> <p><u>Створення сюжетних композицій з елементами творчості (парна, групова робота).</u></p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>називає композиції із природних матеріалів;</p> <p>має уявлення про виготовлення композицій із природних матеріалів;</p> <p>розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів із природних матеріалів на площині;</p>	<p>Співвіднесення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями.</p> <p>Міркування, судження з приводу виготовлених виробів.</p> <p>Засвоєння найпростіших геометричних форм.</p> <p>Адекватне сприймання, запам'ятання і відтворення інформації про людину і природу.</p> <p>Розвиток конкретно-дійового сприймання природного довкілля.</p>
2	2	<p>Аплікація з використанням ниток. Застосування ниток. Види ниток. Послідовність дій під час виготовлення аплікацій із ниток. Інструменти для роботи та прийоми їхнього застосування.</p> <p>Практична робота. Виготовлення аплікації з використанням ниток. Виготовлення аплікацій із засипанням різаними нитками та їх приклеювання.</p> <p>Згинання і складання паперу. Аплікації з паперу і картону. Види паперу і картону. Властивості картону. Галузі застосування паперу і картону. Послідовність дій під час виготовлення аплікацій</p>	<p>вміє виготовляти предметні й сюжетні аплікації з паперу і природних матеріалів у парі та групі;</p> <p>володіє навичками створення нескладних сюжетних композицій з елементами творчості;</p> <p>має загальні уявлення про застосування ниток;</p> <p>називає види ниток;</p> <p>розкриває послідовність дій під час виготовлення аплікацій із ниток;</p> <p>називає інструменти для виготовлення аплікацій із ниток і правила безпечної роботи з ними;</p> <p>вміє виготовляти аплікації з використанням ниток</p> <p>має уявлення про галузі застосування паперу і картону;</p> <p>називає види паперу і картону;</p> <p>виділяє властивості картону;</p>	<p>Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його вказівки, наслідування у мовленнєвій та прикладній діяльності.</p> <p>Використання засвоєного словника у власному мовленні.</p> <p>Виховання кмітливості, самостійності.</p> <p>Колективне планування трудових дій у складі творчих груп.</p> <p>Сприймання і усвідомлення якостей предметів за допомогою різних аналізаторів.</p> <p>Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці, наполегливості, працелюбності.</p>

3	4	<p>із паперу і картону за шаблоном. Практична робота. Виготовлення сюжетних аплікацій із паперу і картону. Виготовлення з деталей геометричної форми паперових макетів килимів, прикрас, елементів лицарських обладунків. Виготовлення декоративної листівки, конверта тощо.</p>	<p>знає послідовність дій під час виготовлення аплікацій із паперу і картону; вміє виготовляти сюжетні аплікації з паперу і картону за шаблоном; володіє навичками виготовлення декоративних виробів із деталей геометричної форми;</p>	<p>Формування навичок виділяти, аналізувати і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками: кольором, формою, підтримувати діалог з учителем. Формування вміння планувати художньо-трудова дії, досягати очікуваних, кінцевих результатів праці. Вдосконалення мовленнєвих вмінь та навичок.</p>
4	4	<p>Паперові об'ємні фігури. Елементи графічної грамоти. Правила розмічання на папері і картоні. Лінії. Розгортки прямокутних форм. Послідовність дій під час виготовлення паперових об'ємних фігур. Практична робота. Виготовлення ялинкових прикрас об'ємної форми, подарункових коробочок тощо.</p>	<p>має загальні уявлення про графічні елементи; знає правила розмічання на папері і картоні; вміє креслити лінії і розгортки прямокутної форми; розкриває послідовність дій під час виготовлення паперових об'ємних фігур; володіє навичками виготовлення прикрас об'ємної форми;</p>	<p>Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується. Слухо-зорове сприймання та виконання вказівок вчителя, наслідування вчителя у мовленнєвій та прикладній діяльності.</p>
5	3	<p><u>Орнамент. Види орнаменту. Декоративно-ужиткове мистецтво. Послідовність дій під час виготовлення орнаментів.</u> Практична робота. Виготовлення орнаментів у смужці. Виготовлення орнаментів на прямокутній та круглій основах.</p>	<p>має загальні уявлення про орнамент; називає види орнаменту; знає, що таке декоративно-ужиткове мистецтво; розкриває послідовність дій під час виготовлення орнаментів; вміє виготовляти орнаменти на прямокутній та круглій основах;</p>	<p>Формування вміння адекватно сприймати та реагувати на звернене мовлення вчителя; міркувати у формі судження з приводу виготовлення, матеріалів, інструментів. Наслідування зразків мовлення, формування ініціативного мовлення.</p>
5	3	<p>Оригамі. Пластика паперу. Послідовність дій під час виготовлення оригамі. Практична робота. Створення за схемою фігур літачка, човника, котика, песика тощо. Створення квітів у техніці оригамі.</p>	<p>має загальні уявлення про пластику паперу й оригамі; розкриває послідовність дій під час виготовлення оригамі; володіє навичками створення за</p>	<p>Співвіднесення професійно-трудова лексика з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями; удосконалення навичок описово-розповідного мовлення; формування</p>

6	4	Витинанка. Витинанка як вид народних ремесел України. Послідовність дій під час виготовлення витинанок. Безпека праці з інструментом. Практична робота. Виготовлення сніжинок, серветок, мережок технікою витинанки.	зразком найпростіших оригамі; має загальні уявлення про техніку витинанки; розкриває послідовність дій під час виготовлення витинанок;	вміння послідовно розповідати про виконувану роботу. Усвідомлення значення творчої діяльності в житті людини.
7	3	Робота із пластиліном на площині з елементами творчості. Пластилін і його застосування. Послідовність виготовлення виробів на площині з пластиліну. Практична робота. Виготовлення виробів із пластиліну за завданням учителя. Ліплення сюжетних композицій (парно, групами) на задану вчителем тему.	уміє виготовляти сніжинки, серветки, мережки технікою витинанки; має загальні уявлення про пластилін та його застосування; розкриває послідовність виготовлення виробів на площині з пластиліну; вміє виготовляти вироби з пластиліну за завданням учителя;	Зосередження уваги на мовленні вчителя, сприймання його на слухо-зоровій основі, розуміння усного (дактильного, жестового) мовлення вчителя, однокласників, усвідомлення змісту сприйнятої інформації.
8	4	Самообслуговування. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Столовий посуд різного призначення. Сервірування столу. Практична робота. Сервірування столу.	володіє навичками ліплення сюжетних композицій (у парі, у групі) на задану вчителем тему; має загальні уявлення про культуру харчування; знає правила поведінки за столом; розуміє призначення столового посуду; володіє початковими навичками сервірування столу;	Формування уявлення про архітектурну діяльність. Розробка дитячих художніх проєктів та їх реалізація у композиціях, моделях. Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці. Виконання репродуктивних (за зразком, малюнком, кресленням, словесним описом) і творчих завдань (за власним задумом).
9	2	Самообслуговування. Одяг. Правила догляду за одягом. Шиття. Інструменти й матеріали для шиття. Послідовність дій під час шиття. Практична робота. Пришивання гудзиків. Макетування. Виготовлення і оздоблення об'ємних виробів. Розмічання розгортки на аркуші в клітинку. Послідовність дій під час	має загальні уявлення про правила догляду за одягом; називає інструменти й матеріали для шиття; знає послідовність дій під час шиття; вміє пришивати гудзики; має загальні уявлення про виготовлення і оздоблення об'ємних	Планування-художньо-трудова дія, виховання прагнення досягати очікуваних кінцевих результатів праці. Усвідомлення, порівняння якості предметів з допомогою різних аналізаторів. Формування вміння звернутися із запитанням до вчителя, однокласника. Розуміння реплік співрозмовника,

10	2	виготовлення й оздоблення об'ємних виробів. Практична робота. Виготовлення макетів (сільської хати, багатопверхового будинку тощо).	виробів; знає, що таке розгортка виробу; володіє навичками розмічання розгортки; розкриває послідовність дій під час виготовлення й оздоблення об'ємних виробів;	пов'язаних з навчальною діяльністю, трудовими операціями.
11	2	Експерсії. Ознайомлення з традиційними народними ремеслами в Україні. Експерсія до майстерні із традиційними народними ремеслами, на підприємство (до майстерні) з обробки глини, тканини. Обговорення експерсії — яку продукцію випускають, яке обладнання застосовують, які професії тамтешніх працівників та ін.	уміє виготовляти макети виробів; називає традиційні народні ремесла в Україні; має загальні уявлення про виготовлення виробів на підприємствах та в майстернях з традиційними народними ремеслами;	
12	2	Теми бесід на уроці: «Ознайомлюємося із професіями»; «Навіщо людина працює»; «Діло майстра хвалить»; «Професії моїх батьків»; «Коли я виросту...» тощо	характеризує професії людей, які працюють на підприємствах з обробки глини, тканини; знає продукцію, яку виготовляють на підприємствах та в майстернях із традиційними народними ремеслами; пояснює призначення обладнання та інструментів, які використовують фахівці; вміє проаналізувати й узагальнити результати експерсії.	

На кінець навчального року **учні повинні знати:**

- правила безпеки праці під час роботи з різним інструментом;
- назви ручних інструментів, матеріалів;
- назви і призначення транспортних і сільськогосподарських знарядь і машин (автомашина, плуг, трактор, борона, підйомний кран);
- правила догляду кімнатних рослин (поливання, розпушування ґрунту);
- умови росту рослин (світло, тепло, волога).

Учні повинні вміти:

- дотримуватись правил безпеки праці і особистої гігієни на уроках;
- організувати робоче місце і підтримувати на ньому порядок під час роботи;
- бережливо ставитись до інструментів і матеріалів, економно розмічати матеріал за допомогою шаблонів;
- правильно користуватися ручними інструментами;
- самостійно виготовляти за зразком вироби;
- доглядати кімнатні рослини (поливання, вилучення сухого листя, розпушування ґрунту).

ТРЕТІЙ КЛАС
Тематичний план

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Витинанка	2
2	Мозаїка	2
3	Квілінг	2
4	Оригамі	3
5	Робота із пластиліном	3
6	Комбінування природних і пластичних матеріалів	2
7	Робота з волокнами та нитками	2
8	Аплікація із тканини	2
9	Виготовлення об'ємних фігур із дроту	1
10	Бісероплетіння	2
11	Мозаїка із природних та штучних матеріалів	2
12	Декорування виробів	2
13	Самообслуговування. Культура харчування	2
14	Самообслуговування. Одяг і взуття	2

15	Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми	2
16	Екскурсії	2
17	Резерв	2
	Усього:	35

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи та очікувані результати
1	2	Витинанка. Загальні відомості про техніку виготовлення витинанок. Послідовність робіт під час виготовлення виробів технікою витинанки. Прийоми роботи інструментом. Практична робота. Виготовлення листівок, серветок технікою витинанок.	Учень/учениця: має загальні уявлення про техніку виготовлення витинанок; розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів технікою витинанки; володіє прийомами роботи інструментом; уміє виготовляти листівки й серветки технікою витинанки; володіє початковими навичками виготовлення виробів технікою витинанки на задану вчителем тему;	Співвіднесення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями. Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності. Міркування і судження з приводу виконання виробів, вимірювання нескладних предметів. Формування уміння складати звіт при виконану роботу. Формування процесів пізнавальної діяльності (уваги, пам'яті, мислення, аналітико-синтетичних процесів). Сприймання і відтворення інформації у словесній формі. Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його вказівок, наслідування дій педагога у мовленнєвій та прикладній діяльності. Використання засвоєного словника у
2	2	Мозаїка. Торцювання (контурне). Загальні відомості про виготовлення мозаїки технікою торцювання. Основні прийоми роботи та послідовність виконання мозаїки технікою торцювання. Практична робота. Виготовлення мозаїки технікою торцювання.	має загальні уявлення про виготовлення мозаїки технікою торцювання; пояснює сутність контурного торцювання під час виготовлення мозаїки; знає основні прийоми роботи й послідовність виконання мозаїки; володіє початковими навичками виготовлення контурної мозаїки технікою торцювання;	Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його вказівок, наслідування дій педагога у мовленнєвій та прикладній діяльності. Використання засвоєного словника у

3	2	<p>Квілінг. Загальні відомості про техніку квілінг. Основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою квілінг. Практична робота. Виготовлення виробів вільної тематики технікою квілінг.</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення аплікацій технікою квілінг; розкриває загальні відомості про техніку квілінг; знає основні прийоми роботи й послідовність виготовлення виробів технікою квілінг; володіє початковими навичками виготовлення виробів технікою квілінг;</p>	<p>власному мовленні. Формування навичок слухо-зоровібраційного сприймання мовленнєвого матеріалу. Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.). Усвідомлення логічної послідовності практичних дій, розвитку подій у реальному житті та мовленні. Запам'ятання мовленнєвого матеріалу різної складності.</p>
4	3	<p>Оригамі. Виготовлення об'ємних виробів технікою оригамі. Інструменти і пристосування для роботи в техніці оригамі. Практична робота. Створення об'ємних виробів технікою оригамі (квіти, фігурки звірів, птахів та ін.).</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення об'ємних виробів технікою оригамі; називає інструменти і пристосування для роботи в техніці оригамі; вміє створювати об'ємні вироби технікою оригамі;</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Корекція порушень мовлення (вербалізму уявлень, знань тощо).</p>
5	3	<p>Робота із пластиліном. Вироби об'ємної форми. Рельєф. Барельєф. Об'ємна фігура. Послідовність виготовлення об'ємних виробів із пластиліну. Практична робота. Виготовлення із пластиліну барельєфних форм.</p> <p>Виготовлення із пластиліну об'ємних сюжетних композицій за вибором учителя.</p>	<p>має загальні уявлення про вироби об'ємної форми; пояснює, що таке рельєф і барельєф; розкриває послідовність виготовлення об'ємних виробів із пластиліну; вміє виготовляти з пластиліну барельєфні форми; володіє початковими навичками виготовлення із пластиліну об'ємних сюжетних композицій за вибором учителя;</p> <p>має загальні уявлення про комбінування природних і пластичних матеріалів у виробах; розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів із природних</p>	<p>Забезпечення словникового запасу назвами предметів, дій, словами, які виражають почуття, емоції. Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності. Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці, наполегливості, працелюбності. Запам'ятання і відтворення логічної послідовності дій. Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Планування художньо-трудова дій, виховання наполегливості у досягненні очікуваних кінцевих результатів праці. Використання знайомого мовленнєвого</p>

6	2	<p>Комбінування природних і пластичних матеріалів. Послідовність дій під час виготовлення виробів із природних матеріалів і пластиліну.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів із природних матеріалів та пластиліну.</p> <p>Робота з текстильними волокнами та нитками. Властивості текстильних волокон та ниток. Особливості з'єднання та правила різання текстильних ниток і волокон.</p> <p>Практична робота. Виготовлення іграшок з ниток.</p>	<p>матеріалів і пластиліну;</p> <p>вміє виготовляти вироби із природних матеріалів та пластиліну;</p> <p>має загальні уявлення про роботу з текстильними волокнами та нитками; знає властивості текстильних волокон та ниток;</p> <p>розкриває особливості з'єднання та правила різання текстильних ниток і волокон;</p> <p>вміє виготовляти аплікації з ниток на площині;</p> <p>знає види та властивості тканин;</p>	<p>матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується.</p> <p>Формування навичок писемного викладання думок.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток творчих здібностей на прикладі архітектурної творчості та їх реалізація у композиціях, моделях.</p> <p>Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується.</p> <p>Планування-художньо-трудова дія від підготовки до роботи до очікуваних кінцевих результатів праці.</p> <p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p> <p>Удосконалення вмінь описово-розповідного мовлення (слідом за вчителем) та навичок послідовно розповідати про виконану роботу.</p> <p>Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці.</p>
7	2	<p>Аплікація з тканини. Види та властивості тканин. Використання тканин. Прийоми різання тканини та особливості її з'єднання з папером. Безпека праці.</p> <p>Практична робота. Виготовлення аплікацій з використанням тканини.</p>	<p>має загальні уявлення про використання тканин;</p> <p>розкриває особливості різання тканини та її з'єднання з папером;</p> <p>вміє виготовляти аплікації з використанням тканини;</p> <p>має загальні уявлення про виготовлення об'ємних фігур із дроту;</p> <p>знає прийоми роботи з м'яким одножильним мідним дротом;</p> <p>володіє навичками вимірювання, загинання, скручування та різання дроту;</p> <p>вміє виготовляти з дроту вироби технікою вигинання та скручування;</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p> <p>Удосконалення вмінь описово-розповідного мовлення (слідом за вчителем) та навичок послідовно розповідати про виконану роботу.</p> <p>Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці.</p> <p>Формування навичок виконання репродуктивних (за зразком, малюнком, кресленням, словесним описом) і творчих завдань (за власним задумом).</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та іншого).</p> <p>Формування вміння звертатися із запитаннями до вчителя, однокласника.</p> <p>Формування навичок розуміння реплік співрозмовника у зв'язку із навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p>
8	2	<p>Виготовлення об'ємних фігур із дроту.</p> <p>Прийоми роботи з м'яким дротом (одножильний дріт), його загинання при конструюванні виробів.</p> <p>Вимірювання заготовок необхідної довжини та різання. Скручування дроту.</p> <p>Практична робота. Виготовлення із дроту виробів технікою вигинання та скручування (силуетів тварин, людей, птахів та ін.).</p>	<p>має загальні уявлення про бісероплетіння;</p> <p>називає матеріали для бісероплетіння;</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p> <p>Удосконалення вмінь описово-розповідного мовлення (слідом за вчителем) та навичок послідовно розповідати про виконану роботу.</p> <p>Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці.</p> <p>Формування навичок виконання репродуктивних (за зразком, малюнком, кресленням, словесним описом) і творчих завдань (за власним задумом).</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та іншого).</p> <p>Формування вміння звертатися із запитаннями до вчителя, однокласника.</p> <p>Формування навичок розуміння реплік співрозмовника у зв'язку із навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p>
9	1	<p>Виготовлення об'ємних фігур із дроту.</p> <p>Прийоми роботи з м'яким дротом (одножильний дріт), його загинання при конструюванні виробів.</p> <p>Вимірювання заготовок необхідної довжини та різання. Скручування дроту.</p> <p>Практична робота. Виготовлення із дроту виробів технікою вигинання та скручування (силуетів тварин, людей, птахів та ін.).</p>	<p>має загальні уявлення про бісероплетіння;</p> <p>називає матеріали для бісероплетіння;</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p> <p>Удосконалення вмінь описово-розповідного мовлення (слідом за вчителем) та навичок послідовно розповідати про виконану роботу.</p> <p>Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці.</p> <p>Формування навичок виконання репродуктивних (за зразком, малюнком, кресленням, словесним описом) і творчих завдань (за власним задумом).</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та іншого).</p> <p>Формування вміння звертатися із запитаннями до вчителя, однокласника.</p> <p>Формування навичок розуміння реплік співрозмовника у зв'язку із навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p>

10	2	<p>Бісероплетіння. Особливості виготовлення виробів із бісеру. Матеріали для бісероплетіння. Послідовність виконання операцій нанизування бісеру на основу.</p> <p>Практична робота. Виготовлення плоских виробів (намиста, ланцюжки тощо) технікою нанизування бісеру.</p>	<p>знає особливості виготовлення виробів із бісеру;</p> <p>розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів технікою бісероплетіння;</p> <p>вміє виготовляти плоскі вироби технікою бісероплетіння;</p>	словникового запасу.
11	2	<p>Мозаїка із природних і штучних матеріалів. Основні прийоми та послідовність виготовлення мозаїки із природних та штучних матеріалів.</p> <p>Практична робота. Створення мозаїки із природних і штучних матеріалів.</p>	<p>має загальні уявлення про мозаїку із природних і штучних матеріалів;</p> <p>знає основні прийоми та послідовність виготовлення мозаїки із природних і штучних матеріалів;</p> <p>вміє створювати мозаїку із природних і штучних матеріалів;</p>	
12	2	<p>Декорування виробів. Способи декорування виробів. Орнамент. Писанка як один із символів України. Декорування писанок.</p> <p>Практична робота. Виготовлення аплікацій писанки відомими техніками. Декорування писанки.</p>	<p>має загальні уявлення про декорування виробів;</p> <p>називає способи декорування виробів;</p> <p>знає, що таке орнамент;</p> <p>характеризує писанку як один із символів України;</p> <p>розкриває послідовність дій під час декорування писанок;</p> <p>вміє виготовляти аплікації писанки відомими техніками;</p> <p>володіє початковими навичками декорування писанки;</p>	
12	2	<p>Самообслуговування. Культура харчування.</p>	<p>має загальні уявлення про культуру харчування;</p> <p>знає правила поведінки за столом;</p> <p>розуміє специфіку сервірування святкового столу;</p> <p>розкриває послідовність складання</p>	

13	2	<p>Правила поведінки за столом. Сервірування святкового столу. Складання серветок. Практична робота. Складання серветок для сервірування святкового столу (свічка, парус тощо).</p> <p>Самообслуговування. Одяг і взуття. Оздоблення одягу та взуття. Вишивка. Інструменти та матеріали для вишивки. Послідовність оздоблення виробів вишивкою. Практична робота. Виготовлення найпростішого виду мережки.</p>	<p>серветок; вміє складати серветки для святкового столу; має загальні уявлення про оздоблення одягу та взуття; знає, що таке вишивка; називає інструменти й матеріали для вишивки; розкриває послідовність оздоблення виробів вишивкою; вміє виготовляти мережки;</p>	
14	2	<p>Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми. Виготовлення об'ємних виробів з коробок, упаковок та самостійно виготовлених об'ємних деталей. Оздоблення виготовлених виробів відомими техніками та матеріалами. Практична робота. Виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми (транспортних засобів, будинків та інших іграшок).</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення й оздоблення виробів об'ємної форми; знає специфіку виготовлення виробів об'ємної форми з коробок, упаковок та самостійно виготовлених об'ємних деталей; розкриває послідовність дій під час виготовлення та оздоблення виробів відомими техніками та матеріалами; вміє виготовляти й оздоблювати вироби об'ємної форми;</p>	
15	2	<p>Експерсії. Експерсії до шкільної майстерні, присадибної ділянки, на виробництво, в державну або приватну організацію. Ознайомлення (без входу до небезпечної зони) та фіксація засобами відео- та фототехніки виробничої діяльності працівників підприємства,</p>	<p>має загальні уявлення про діяльність старшокласників у майстерні і на присадибній ділянці, людини на виробництві у державному або приватному секторі; називає зміст, умови, засоби та результати праці професії батьків; вміє проаналізувати й узагальнити результати експерсії.</p>	

16	2	спостереження на відстані, дозволений правилами безпеки життя, за дією транспортних засобів і механізмів. Обговорення результатів екскурсії.		
----	---	--	--	--

На кінець навчального року учні повинні знати:

- правила безпеки праці і особистої гігієни під час роботи з колючими і ріжучими інструментами, що застосовуються для обробки різних матеріалів;
- умови позначення ліній на ескізах, кресленнях, їх призначення;
- позначення місць нанесення клею;
- назви геометричних елементів кола;
- прийоми виконання розгорток об'ємних фігур;
- техніку плетіння зі смужок паперу;
- техніку аплікаційних робіт із соломки;
- прийоми з'єднання деталей об'ємних виробів з природного матеріалу за допомогою шипів;
- частини літаючих моделей, їх призначення;
- види ручних швів, їх використання.

Учні повинні вміти:

- виконувати вимоги безпеки праці;

- читати ескізи в підручниках, навчальних посібниках для 3 класу, виконувати найпростіші ескізи, рисунки проєктованих виробів, моделей;
- виконувати розмітку розгорток виробів за допомогою лінійки, кутника, циркуля;
- з'єднувати деталі виробів за допомогою ниток, шипів способом плетіння;
- конструювати дитячі іграшки, моделі з різних матеріалів;
- виготовляти дидактичні посібники, предметні ігри для уроків зі шкільних навчальних дисциплін;
- конструювати моделі механізмів, машин з деталей технічних наборів за умовами вчителя та власним задумом;
- виготовляти об'ємні вироби з тканини;
- естетично оздоблювати вироби.

ЧЕТВЕРТИЙ КЛАС
Тематичний план

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Конструювання рухомих моделей із картону та паперу	2
2	Сюжетна витинанка	2
3	Оригамі	3
4	Виготовлення штучних квітів об'ємної форми	1
5	Колаж	2
6	Робота із пластиліном	3
7	Бісероплетіння	1
8	Робота із сучасними штучними матеріалами	2
9	Плетіння	2
10	Вишивання	2

11	Об'ємна аплікація із тканини та гудзиків	4
12	Об'ємні фігури із дроту	1
13	Декоративне панно	1
14	Художнє оздоблення та дизайн	2
15	Самообслуговування. Одяг і взуття	1
16	Пап'є-маше	2
17	Експерсії	2
18	Резерв	2
	Усього:	35

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи та очікувані результати
1	2	Конструювання рухомих моделей із картону та паперу. Загальні відомості про способи виготовлення рухомих моделей із паперу і картону. Практична робота. Виготовлення виробів відомими техніками на вибір учні	Учень/учениця: має загальні уявлення про конструювання рухомих моделей із картону та паперу; знає способи виготовлення рухомих моделей із паперу та картону. вміє обирати та виготовляти вироби відомими техніками;	Співвіднесення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами (наприклад знаряддями праці), реальними (трудовими) діями. Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності. Формування вміння міркувати у формі суджень з приводу виконання виробів, уміння скласти звіт про виконану роботу.
2	2	Виготовлення паперових моделей із рухомими деталями. Сюжетна витинанка. Уявлення про особливості сюжетних витинанок різних регіонів України. Послідовність виготовлення виробів технікою витинанки. Практична робота. Виготовлення композицій силуетів героїв казок технікою витинанки.	володіє початковими навичками виготовлення паперових моделей із рухомими деталями; знає, що таке сюжетна витинанка; має загальні уявлення про особливості сюжетних витинанок різних регіонів України; розкриває послідовність виготовлення виробів технікою витинанки; вміє виготовляти вироби технікою	Формування процесів пізнавальної діяльності (уваги, пам'яті, мислення, аналітико-синтетичних процесів). Адекватне сприймання і відтворення інформації, яка дається у словесній формі та практично. Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його вказівок, наслідування дій у мовленнєвій та прикладній діяльності.

3	3	<p>Оригамі. Створення об'ємних фігур технікою оригамі за зразком. Доповнення оригамі додатковими елементами та оздоблення за власним задумом.</p> <p>Практична робота. Створення об'ємних фігур технікою оригамі (жабка, журавлик тощо) з елементами творчості.</p>	<p>виготовлення витинанки;</p> <p>знає, що таке оригамі;</p> <p>розкриває послідовність виготовлення об'ємних фігур технікою оригамі;</p> <p>вміє доповнити оригамі додатковими елементами та оздобити за власним задумом;</p> <p>володіє початковими навичками створення об'ємних фігур технікою оригамі з елементами творчості;</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Використання засвоєного словника у власному мовленні.</p> <p>Формування навичок слухо-зорово-вібраційного сприймання мовленнєвого матеріалу.</p> <p>Корекція порушень мовлення (вербалізму уявлень, знань тощо).</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.).</p>
4	1	<p>Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Послідовність виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Способи кріплення елементів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення листівок, квітів об'ємної форми.</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення штучних квітів об'ємної форми;</p> <p>розкриває послідовність дій під час виготовлення штучних квітів об'ємної форми;</p> <p>знає способи кріплення елементів виробу;</p> <p>вміє виготовляти вироби об'ємної форми;</p>	<p>Усвідомлення логічної послідовності практичних дій, розвитку подій у реальному житті та мовленні.</p> <p>Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності.</p> <p>Корекція порушень мовлення (вербалізму уявлень, знань тощо).</p>
5	2	<p>Колаж. Поняття про колаж. Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу.</p> <p>Практична робота. Виготовлення сюжетної композиції-колажу за власним задумом.</p>	<p>має загальні уявлення про колаж;</p> <p>розкриває специфіку комбінування різноманітних матеріалів для створення композицій-колажів;</p> <p>вміє виготовляти сюжетні композиції-колажі за власним задумом;</p>	<p>Збагачення словникового запасу назвами предметів, дій, словами, які виражають почуття, емоції.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності.</p> <p>Планування художньо-трудової діяльності.</p>
		<p>Робота з пластиліном. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластиліну за власним задумом.</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення виробів із пластиліну;</p> <p>розкриває послідовність виготовлення виробів об'ємної форми із пластиліну за власним задумом;</p> <p>вміє виготовляти із пластиліну об'ємні</p>	<p>Формування навичок писемного викладання думок.</p> <p>Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується.</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття,</p>

6	3	<p>Практична робота. Виготовлення з пластиліну об'ємних фігур тварин, казкових героїв з творчим доповненням. Створення колективних композицій із виготовлених виробів запропонованої вчителем тематики.</p> <p>Бісероплетіння. Послідовність виготовлення об'ємних виробів технікою бісероплетіння.</p> <p>Практична робота. Виготовлення об'ємних виробів із бісеру (квітів, тваринок, ялинкових прикрас тощо).</p>	<p>фігури і творчо доповнювати їх; володіє навичками створення колективних композицій із виготовлених виробів;</p> <p>має загальні уявлення про бісероплетіння; розкриває послідовність дій під час виготовлення об'ємних виробів технікою бісероплетіння; вміє виготовляти об'ємні вироби з бісеру;</p> <p>знає властивості штучних матеріалів (пластику, поролону, синтепону, вати);</p>	<p>взаємодопомоги та ін.). Формування уявлень про архітектурну творчість.</p> <p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.). Звернення із запитанням до вчителя, однокласника. Розуміння реплік співрозмовника, пов'язаних з навчальною діяльністю. Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p>
7	1	<p>Робота з сучасними штучними матеріалами. Властивості штучних матеріалів: пластик, поролон, синтепон, вата. Послідовність виготовлення простих виробів із використанням пластику, поролону, синтепону, вати.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів.</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів;</p> <p>знає послідовність виготовлення простих виробів із пластику, поролону, синтепону та вати;</p> <p>вміє виготовляти вироби із сучасних штучних матеріалів;</p>	
8	2	<p>Плетіння. Способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів. Основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою плетіння.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів (ляльки-мотанки, закладок, сувенірів тощо) технікою плетіння.</p>	<p>має загальні уявлення про плетіння виробів;</p> <p>називає способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів;</p> <p>знає основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою плетіння;</p> <p>вміє виготовляти вироби технікою плетіння;</p> <p>має загальні уявлення про оздоблення</p>	

9	2	<p>Вишивання. Оздоблення виробів технікою вишивки. Основні прийоми роботи технікою вишивки. Витягування нитки з основи. Шов уперед голкою. Шов назад голкою. Послідовність виготовлення виробів технікою вишивки.</p> <p>Практична робота. Оздоблення виробів (серветки, носової хустинки) технікою вишивки.</p>	<p>виробів технікою вишивки; називає основні прийоми роботи в техніці вишивки; знає, як витягувати нитки з основи; вміє виконувати шов уперед голкою та шов назад голкою; розкриває послідовність виготовлення виробів технікою вишивки; володіє початковими навичками оздоблення виробів технікою вишивки;</p>	
10	2	<p>Об'ємна аплікація з тканини та гудзиків.</p> <p>Послідовність виготовлення об'ємної аплікації на тканині з використанням гудзиків. Пришивання гудзиків.</p> <p>Практична робота. Виготовлення об'ємних виробів (картин, листівок, сюжетів українських народних казок тощо). Виготовлення найпростішої м'якої іграшки.</p>	<p>має загальні уявлення про об'ємну аплікацію із тканини та гудзиків; пояснює послідовність виготовлення об'ємної аплікації на тканині з використанням гудзиків; знає, як пришивати гудзики; вміє виготовляти об'ємні аплікації на тканині з використанням гудзиків; володіє навичками виготовлення найпростішої м'якої іграшки;</p>	
11	4	<p>Об'ємні фігури із дроту. М'який (одножильний) дріт. Властивості дроту. Згинання дроту. Закручування дроту на циліндричну основу. Послідовність виготовлення об'ємних виробів із дроту.</p>	<p>має загальні уявлення про виготовлення об'ємних фігур із дроту; характеризує властивості м'якого одножильного дроту; знає, як згинати та закручувати дріт на циліндричну основу; розкриває послідовність виготовлення об'ємних виробів із дроту; вміє виготовляти об'ємні вироби із дроту;</p>	

12	1	<p>Практична робота. Виготовлення об'ємних виробів (образів людей, звірів, технічних засобів тощо) із дроту.</p>	<p>має загальні уявлення про декоративне панно; пояснює послідовність виготовлення декоративних панно; знає способи з'єднання деталей об'ємних виробів; уміє працювати в парі, у групі під час виготовлення декоративного панно;</p>	
13	1	<p>Декоративне панно. Послідовність виготовлення декоративних панно. Способи з'єднання деталей (пластилін, клей) об'ємних виробів. Практична робота. Виготовлення декоративного панно (парне, групове) за власним задумом.</p>	<p>володіє початковими навичками виготовлення декоративного панно за власним задумом; розуміє значення художнього оздоблення та дизайну; має загальні уявлення про декорування виробів; називає техніки та матеріали для декорування виробів; уміє виготовляти декоративні вироби;</p>	
14	2	<p>Художнє оздоблення та дизайн. Декорування створених виробів раніше засвоєними техніками та відомими матеріалами. Практична робота. Виготовлення декоративних виробів.</p> <p>Самообслуговування. Одяг і взуття. Моделювання одягу. Послідовність створення і декорування одягу та взуття. Практична робота. Створення і декорування моделей одягу і взуття з паперу та картону.</p>	<p>має загальні уявлення про одяг і взуття; пояснює послідовність створення і декорування одягу та взуття; володіє початковими навичками створення і декорування моделей одягу та взуття з паперу та картону;</p> <p>має загальні уявлення про техніку пап'є-маше; знає послідовність виготовлення виробів технікою пап'є-маше; вміє працювати в парі та у групі під час виготовлення виробів технікою пап'є-маше;</p>	
			<p>володіє початковими навичками</p>	

15	1	<p>Пап'є-маше. Ознайомлення з технікою пап'є-маше. Послідовність виготовлення виробів технікою пап'є-маше.</p> <p>Практична робота. Виготовлення декоративної тарілочки (попарне, групове, колективне) за вибором учителя.</p>	<p>виготовлення декоративних виробів технікою пап'є-маше;</p> <p>має уявлення про професії у державному та приватному секторі, у сфері надання послуг і в торгівлі;</p> <p>називає зміст, засоби та результати праці людини в різних сферах професійної діяльності;</p> <p>вміє проаналізувати, узагальнити і представити результати екскурсії;</p> <p>володіє навичками індивідуальної, парної та групової роботи.</p>	
16	2	<p>Екскурсії. Екскурсії до промислових підприємств, організацій та об'єктів торгівлі (без входу до небезпечної зони). Ознайомлення з обладнанням, організацією праці та продукцією. Спостереження за роботою спеціалістів. Обговорення результатів екскурсії.</p> <p>Теми бесід на уроці: «Калейдоскоп професій»; «Підприємства нашого міста (селища)»; «Чи знаєш ти ціну праці?»</p>		
17	2			

--	--	--	--	--

На кінець навчального року **учні повинні знати:**

- правила безпеки праці і особистої гігієни при роботі з колючими і ріжучими інструментами, що застосовуються для обробки різних матеріалів;
- власний тип переважаючого способу мислення (логічно-понятійного або художньо-образного);
- способи проектного моделювання за власним задумом: словесній, графічній, матеріально-предметній.

Учні повинні вміти:

- виконувати вимоги безпеки праці;
- виконувати трудові завдання за технічними умовами: словесно-графічними (технологічними картками), графічними (начерками, технічними рисунками, схемами, ескізами, кресленнями), словесними (описами змісту трудових завдань);
- письмово і графічно оформлювати дитячі «раціоналізаторські пропозиції (винаходи)» за усталеною формою;
- виконувати і читати креслення та ескізи;
- розмічати заготовки з урахуванням базової сторони і базової лінії;
- працювати за зразком, технологічною картою, технічними умовами в типових ситуаціях, технічними умовами в нетипових ситуаціях, за власним задумом;
- працювати у складі творчих груп та індивідуально;
- оцінювати власні творчі досягнення і досягнення товаришів відповідно до чинних критеріїв.

Учні повинні мати уявлення про:

- кваліфікаційні якості працівників за основними напрямками трудової діяльності («людина-природа», «людина-техніка», «людина – знаки інформації», «людина – інші люди», «людина – художні образи»);
- основні методи технічного конструювання (словесний, графічний, предметно-перетворювальний);
- умовні графічні позначення способів, дій, читання простих креслень, ескізів;
- біоніку (науку про конструювання машин, приладів, механізмів на основі природних організмів);
- переваги товарів вітчизняного виробництва для потреб побуту;
- культуру зовнішнього вигляду людини (індивідуальний стиль одягу, особистих речей);
- способи передачі інформації топографічними знаками;
- види технічних конструкцій (технологічних, транспортних, транспортуючих) у зарубіжному машинобудуванні;
- макетування будівельних споруд за зразками зарубіжних стилів (західного і східного);
- художні техніки кількох регіональних народних промислів;
- дизайн середовища і його різновиди (дизайн інтер'єрів, текстильний дизайн тощо);
- ландшафтний дизайн українських обрядових свят.